

Fortolkning af overenskomst vedrørende forberedelsestid og spisepauser

Faglig voldgiftskendelse af 8. juli 2000.

Parter

Gymnasieskolernes Lærerforening
mod

Amtsrådsforeningen i Danmark, Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune og
Finansministeriet (ARF, Finansministeriet m.fl.).

Resumé

Efter indgåelse af overenskomst i 1999 var der uenighed om, hvordan forberedelsestiden skulle beregnes henholdsvis centralt og decentralt, og om hvorledes der arbejdstidsmæssigt skulle forholdes med spisepauser.

Gymnasieskolernes Lærerforening fik medhold i deres fortolkning af, hvordan forberedelsestiden skulle beregnes henholdsvis centralt og decentralt. ARF, Finansministeriet m.fl. fik medhold i, at der pr. lektion skulle indregnes 10 minutters pause i arbejdstiden. Endvidere fik ARF, Finansministeriet m.fl. medhold i, at den enkelte lærer ikke havde krav på en spisepause, der skulle indregnes i arbejdstiden.

Påstande

Gymnasieskolernes Lærerforening påstod, at det i 1999-overenskomsten for lærere i gymnasieskolen, ved studenterkursus samt hf-kursus, herunder den studieforberevende enkeltfagsundervisning var aftalt, at forberedelsestiden til 75% (pr. 1. august 2002 70%) af det bekendtgørelsesfastlagte undervisningstimetotal udgjorde 1,33 pr. time. Herudover havde den enkelte lærer et retskrav på lokalt at aftale yderligere forberedelsestid til den resterende del af undervisningstimerne. Ved uenighed om den lokale aftale skulle en tvist løses efter overenskomstens regler herom.

Endvidere påstod Gymnasieskolernes Lærerforening, at ARF, Finansministeriet m.fl. skulle anerkende, at den i overenskomsten aftalte forberedelsestid alene skulle indeholde forberedelsestid og ikke andre opgaver, pauser medvidere. Gymnasieskolernes Lærerforening hævdede, at overenskomsten skulle forstås således, at der i arbejdstiden skulle indregnes 10 minutters frikvarter (pause) pr. undervisningslektion og 15 minutters spisepause pr. skoledag. Akademikernes Centralorganisation biintervenerede til støtte for Gymnasieskolernes Lærerforening vedrørende fortolkning af bestemmelser om forberedelsestid, men ikke vedrørende pauser og spisepauser.

ARF, Finansministeriet m.fl. påstod frifindelse, og nedlagde endvidere selvstændig påstand om, at overenskomsten fastsatte forberedelsen for hele det årlige timeantal, men at der lokalt kunne træffes aftale om eventuel øvrig tid til forberedelse. Der var ikke tale om et retskrav for den enkelte lærer på at aftale yderligere forberedelsestid, medmindre der var truffet bestemmelse herom efter overenskomstens regler.

Endvidere påstod ARF, Finansministeriet m.fl. Gymnasieskolernes Lærerforening tilpligtet at anerkende, at der pr. undervisningslektion var beregnet 10 minutters pause i arbejdstiden, og at det for disse pauser gjaldt, at pågældende lærer var til rådighed for arbejdsgiver. Endelig påstod ARF,

Finansministeriet m.fl., at der ikke bestod et retskrav for den enkelte lærer på, at der aftaltes spisepauser, der indregnedes særskilt i arbejdstiden.

Sagsfremstilling

Ad forberedelsestid

Under overenskomstforhandlingerne i begyndelsen af 1999 var Amtsrådsforeningen fremkommet med et ønske om, at forberedelsestiden kun delvist skulle fastsættes centralt.

Amtsrådsforeningen, som forhandlede på vegne af de indklagede, og Gymnasieskolernes Lærerforening kunne ikke opnå enighed. Akademikernes Centralorganisation overtog forhandlingerne. Disse forhandlinger resulterede i et enighedspapir, hvorefter forberedelsestiden skulle beregnes på følgende måde:

"Forberedelsen fremkommer på følgende måde: (årligt timetal jf. bkg. - 25 % (med virkning fra 1. august 2002 30%) af det årlige timetal jf. bkg.) * 1,33 time.

25% hhv. 30% kan forhøjes ved lokal aftale.

Øvrig tid til forberedelse fastsættes ved lokal aftale".

Gymnasieskolernes Lærerforening tiltrådte forhandlingsresultatet.

De aftalte retningslinier fik i 1999-overenskomsten herefter følgende ordlyd:

"BEMÆRKNINGER:

Timetallet opgøres i antal klokketimer.

Stk. 2.

Herudover indregnes tid til forberedelse.

Forberedelsestiden fremkommer på følgende måde:

(Årligt timetal jf. bekendtgørelsen - 25 % af det årlige timetal jf. bekendtgørelsen)* 1,33 time.
& &.

Øvrig tid til forberedelse aftales lokalt".

Efter overenskomstforhandlingerne fremkom der forskellige udlægninger af, hvorledes bestemmelserne om forberedelsestid skulle forstås.

Ad pauser og spisepauser

Af Amtsrådsforeningens bemærkninger til 1989-overenskomstens arbejdstidsregler fremgik det, at pauser, der skulle medregnes i arbejdstiden, var pauser, hvor den ansatte ikke kunne forlade arbejdsstedet, var til rådighed for arbejdsgiveren, samt at der ikke var foretaget ændringer i gældende regler om pausernes omfang.

I Amtsrådsforeningens orientering i april 1989 og i Gymnasieskolernes Lærerforenings "Tjeneste-tid 1989" var det uddybet, at der i tilknytning til den enkelte lektion var 10 minutters pause. Endvidere

fremgik det af Gymnasieskolernes Lærerforenings "Tjenestetid 1989", at kun pauser (frikvartererne) og ikke spisepauserne indgik som en del af arbejdstiden.

Af 1991-overenskomsten fremgik det, at det ikke havde været meningen at ændre på retstilstanden. Af enighedspapir mellem Amtsrådsforeningen og Akademikernes Centralorganisation af 28. februar 1999 fremgik det, at "Der er enighed om, at pauser og præambeltimer udgår af forberedelsestiden. Det indebærer, at der til 1 times undervisning fastsættes 1,33 times forberedelse".

I 1999-overenskomsten blev præambeltimerne og pauserne fjernet fra forberedelsestiden. På intet tidspunkt under 1999-overenskomstforhandlingerne blev spørgsmålet om spisepauser drøftet separat.

Parternes argumenter

Ad forberedelsestiden

Gymnasieskolernes Lærerforening anførte, at "øvrige tid til forberedelse" klart måtte angå 25% af den bekendtgørelsesfastlagte undervisningstid. Det vil sige, at det var 25% af undervisningen for hvilken forberedelsestiden skulle fastlægges ved lokal forhandling. Gymnasieskolernes Lærerforening anførte endvidere, at den enkelte lærer efter overenskomsten havde et retskrav på forhandling om øvrige tid til forberedelse.

ARF, Finansministeriet m.fl. anførte, at der med ordet forberedelsestid var ment den samlede forberedelsestid, og at der derfor ikke nødvendigvis skulle tildeles yderligere forberedelsestid lokalt, hvilket var overensstemmende med aftalen mellem Akademikernes Centralorganisation og Gymnasieskolernes Lærerforening.

Ad pauser og spisepauser

Gymnasieskolernes Lærerforening fremførte, at det ved fastsættelse af forberedelsesfaktoren på 1,33 klart var forudsat, at præambeltimer og pauser var udgået af forberedelsestiden. Selvom der var uenighed om det tidsmæssige omfang, indebar dette et princip om nettoforberedelsestid. Gymnasieskolernes Lærerforening anførte endvidere, at spisepausen tidligere var blevet beregnet som en del af arbejdstiden og forberedelsestiden. Uoverensstemmelsen var således ikke, om pauserne (frikvartererne) skulle udgå af forberedelsestiden, men om spisepauser skulle indregnes særskilt i arbejdstiden.

ARF, Finansministeriet m.fl. anførte, at der aldrig havde været en aftale mellem parterne om, at spisepauser skulle være en del af arbejdstiden. I 1989-overenskomsten fremgik det, at kun frikvartererne og ikke spisepauserne skulle indgå i arbejdstiden. Denne retsstilling blev videreført ved 1991-overenskomsten. Spisepauserne blev ikke i 1999-overenskomsten gjort til genstand for forhandling.

Opmandens bemærkninger

Der kunne ikke opnås enighed eller flertal mellem de partsvalgte voldgiftsdommere. Afgørelsen blev derfor truffet af opmanden.

Ad forberedelsestid

ARF, Finansministeriet m.fl. skulle anerkende, at 1999-overenskomstens § 31, stk. 2 skulle forstås således, at det i overenskomsten var aftalt, at forberedelsen til 75% (med virkning fra 1. august

2002 70%) af det bekendtgørelsesfastlagte undervisningstimetal udgjorde 1,33 pr. time, samt at forberedelsen til øvrig undervisning skulle aftales lokalt i henhold til § 31, stk. 4.

ARF, Finansministeriet m.fl. skulle endvidere anerkende, at der bestod et retskrav for den enkelte lærer på, at der lokalt blev optaget forhandling om øvrig tid til forberedelse i medfør af overenskomstens § 31, stk. 4, og at uenighed ved indgåelse af en lokal aftale henvistes til behandling efter overenskomstens § 40.

Ad pauser og spisepauser

Gymnasieskolernes Lærerforening skulle anerkende, at det ved overenskomstens § 31, stk. 6, var forudsat, at der pr. undervisningslektion á 45 minutter indregnedes 10 minutters pause i arbejdstiden, og at det for sådanne pauser gjaldt, at den ansatte ikke kunne forlade arbejdsstedet, med-mindre andet var aftalt med skolens ledelse, og at den ansatte var til rådighed for arbejdsgiver. Gymnasieskolernes Lærerforening skulle endvidere anerkende, at der ikke bestod et retskrav for den enkelte lærer på, at der aftaltes spisepauser, der indregnedes særskilt i arbejdstiden.